

ערב יום כיפור ON תפלת מנחה

ועל אשמנו and ועל אשמנו is unique in that we add וידוי in the form of תפלת מנחה on יום כיפור. Why is וידוי recited as part of that תפלה? שמונה עשרה to the end of תפלת מנחה.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פז' עמ' ב' –תנו רבנן: מצות וידוי ערב יום הכפורים עם השכה. אבל אמרו חכמים: יתודה קודם שיאכל וישתה, שמא תטרף דעתו בסעודה'.

Translation: Our Rabbis taught: There is a Mitzvah to recite Viduy on the eve of Yom Kippur as the sky darkens. Nevertheless, our Rabbis directed that a person should recite Viduy before he eats his last meal prior to Yom Kippur in case he becomes upset during the meal.

What is the definition of the phrase: תטרף דעתו?

רש"י מסכת יומא דף פז' עמ' ב' –שמא תטרף דעתו – מהמת שכרות.

Translation: In case he becomes upset. As a result of becoming intoxicated.

In ספר ליקוטי הפרדס, רש"י explains further:

ספר ליקוטי הפרדס מרש"י דף ל' עמ' א' –ששאלתם אצלנו כך הדין שסעודה זו אינה דומה לסעודת ערב צום הכיפורים שסעודת ערב צום –עמ' ב' –כיפור שאמרו רבותינו מתודה אדם קודם אכילה ושת"י שמא תטרף דעתו בסעוד' משום דשכיחי שכרות ואפי' עני שבישראל המתפרנס מיסב על שלחנו מלא ואוכל כמה תבשילין ושותה יין משום דהיא סעודת שמחה לפיכך מתפלל קודם אכילה דכד רווי איניש נפשיה אסור לצלוי דאמר שכור אל יתפלל ואם התפלל תפלתו תועבה.

Translation: You asked why the meal before the fast of Tisha B'Av is not viewed in the same manner as is the meal before Yom Kippur. Our Sages recognized the need to have a person recite Viduy prior to his eating the meal before the fast of Yom Kippur because of the possibility that a person may become intoxicated. That is because the community is required to provide each poor person with sufficient food and wine to be able to sit at his own table before Yom Kippur since this meal is one of celebration. That is why he must recite the Mincha prayer and include Viduy prior to that meal out of concern that he may drink too much wine. Such an event would cause him to be ineligible to pray as it is taught: an intoxicated person should not pray and if he attempts to pray, his prayer is deemed to be an abomination.

A second explanation:

רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ז-יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך הייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום

1. תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת יומא פרק ח דף מה טור ג' ה"ז-מצות הוידוי ערב יום הכיפורים עם השיכה עד שלא נשתקע

במאכל ובמשתה; אף על פי שנתודה בערבית צריך להתודות בשחרית; אף על פי שנתודה בשחרית צריך להתודות במוסף; אף על פי שנתודה במוסף צריך להתודות במנחה; אף על פי שנתודה במנחה צריך להתודות בנעילה; שכל היום כשר לוידוי.

Is the תפלת מנחה on יום כיפור as part of תפלת מנחה תלמוד ירושלמי disagreeing that it is necessary to recite וידוי?

2. תשעה באב סעודה before רש"י is referring to the

הכפורים, ומצות וידוי יום הכפורים שיתחיל מערב היום קודם שיאכל שמא יחנק בסעודה קודם שיתודה, ואף על פי שהתודה קודם שיאכל חוזר ומתודה בלילי יום הכפורים ערבית וחוזר ומתודה בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילה.

Translation: Yom Kippur is a time for repentance for each individual and for each community and it is a time of forgiveness for the Jewish People. As a result it is incumbent upon every Jew to repent and to express his contrition on Yom Kippur. The Mitzvah of expressing contrition on Yom Kippur begins on the eve of Yom Kippur before a person eats his meal prior to the commencement of the fast. This practice was instituted out of concern that a person may choke during the meal and not have an opportunity to express his contrition before Yom Kippur. Despite having expressed his contrition before the meal, he should do so again at night during Tefilas Arvis and he should repeat his expressions of contrition during the Tefilos of Shacharis, Mussaf, Mincha and Neilah.

A third explanation:

שפת אמת³ מסכת יומא דף פא' עמ' ב' – שם בגמ' כל האוכל ושותה בתשיעי כו' התענה תשיעי ועשירי, לכאורה עשירי מיותר דהא באמת מתענה בעשירי, לכן נראה דאכילת תשיעי עצמו הוי כתענית ט' וי' לבד תענית עשירי שמתענה באמת, ונלע"ד דמה"ט מתודין בעי"כ במנחה דלכאורה תמוה הטעם דלקמן (פ"ז ב) דקאמר שמא תטרף דעתו בסעודה והיא גופא קשיא דמכל מקום מה מועיל וידוי דיום ט' – הוידוי היא מצוה בעשירי שהוא יום העינוי – והי' אפשר לומר דכיון שהוא מתודה שוב לא ישתכר כלל, אך לא משמע הכי מהא דאמרינן התם הטעם דמתודה ערבית שמא אירע דבר קלקלה בסעודה דמשמע דבלא הכי הי' די בוידוי דקודם הסעודה וקשה כנ"ל, ולפי מה שכתבתי אתי ששפיר דאכילת תשיעי הוי כתענית עשירי באמת.

Translation: There in the Gemara we learn that he who eats and drinks on the ninth day of Tishrei (the day before Yom Kippur) is viewed as having fasted on both the ninth and tenth days of Tishrei. At first glance the statement by the Gemara that he is viewed as having fasted on the tenth day of Tishrei is superfluous since he does actually fast on the tenth. It therefore must be explained as meaning that eating on the ninth is in and of itself as if he fasted two days in addition to fasting on the tenth, a day on which he really fasts. In my opinion, that must be the reason that we express contrition on the ninth day of Tishrei during Tefilas Mincha. In fact it is troubling that the Gemara provides as the reason to recite Viduy before the meal on the ninth that the person may become upset. What basis is there for a Mitzvah to express contrition on the ninth of Tishrei? It is a Mitzvah only on the tenth of Tishrei, on Yom Kippur, a day on which we subject ourselves to hardships. It is possible to answer that because he expresses his contrition before the meal on the ninth, he is not likely to become intoxicated during the meal prior to Yom Kippur but that does not seem to be in line with what the Gemara wrote; i.e. that the reason why we express our contrition during Tefilas Arvis on Yom Kippur is because he may have sinned during the meal. That means that if not for the concern that he sinned during the meal, the expression of contrition made before the meal would have been enough. That, however, is not a correct reading of the Gemara. Instead, my view that the ninth day of Tishrei is deemed to also be a fast day better explains why we express our contrition

3. R. Judah Aryeh Leib ben R. Avraham Mordechai Alter was born in 1847 in Gur (Gora Kalwaria) in Poland. The grandson of R. Isaac Meir Alter, author of Chiddushei Ha-Rim. (Bar-Ilan Digital Library)

להבין את התפלה

on the ninth. Eating on the ninth day of Tishrei cannot be properly viewed as being an extension of Yom Kippur over two days unless an expression of contrition is made upon that day.

רב עמרם גאון סדר יום הכפורים-ערב יום כיפור on תפלת מנחה is unique in one additional way: i.e. וידוי is recited only in the silent שמונה עשרה and not during חזרת הש"ץ. Although that is our custom today, some did not follow that custom in the distant past:

רב עמרם גאון סדר יום הכפורים-ערב יום הכפורים טובל אדם או בשבע שעות או בשמונה שעות ומתפלל תפלת המנחה ומתודה בתפלת המנחה קודם סעודתו. ת"ר מצות וידוי ערב יום הכפורים עם השיכה, אבל אמרו חכמים מתודה אדם קודם אכילה ושתייה שמא תטרף דעתו בסעודה. הלכך חייב אדם להתודות קודם אכילה. והיכן אומרה, היחיד לאחר תפלתו, ושליח צבור אומרה באמצע תפלה. וכיצד מתודה, מתפלל שמנה עשרה כדרך שמתפלל בכל יום, ואחר המברך את עמו ישראל בשלום, אומר כך א-להינו וא"א תבא לפניך תפלתנו ואל תתעלם מתחינתנו שאנו עזי פנים וקשי עורף, ואיך נאמר לפניך ה' א-להינו וא-להי אבותינו צדיקים אנחנו ולא הטאנו אבל הטאנו. ושליח צבור אומר זה הוידוי לאחר שיסיים תפלתו בפני הקהל כדי להוציא את הרבים ידי חובתן⁴. ואח"כ אומר אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה כו'. ואומר יתגדל, תתקבל, ואין נופלין על פניהם.

Translation: On the eve of Yom Kippur, a person should immerse himself in a Mikveh either in the seventh or eighth hour. Then he recites Tefilas Mincha and adds his expressions of contrition before he eats his last meal prior to Yom Kippur. That practice is based on the following Gemara: Our Rabbis taught: There is a Mitzvah to recite Viduy on the eve of Yom Kippur as the sky darkens. Nevertheless, our Rabbis directed that a person should recite Viduy before he eats his last meal prior to Yom Kippur in case he becomes upset during the meal. At what point during Shemona Esrei should a person express his contrition? Each individual should do so after completing Shemona Esrei while the prayer leader does so in the middle Bracha of Shemona Esrei on Yom Kippur. In what form should he express his contrition? He recites the 18 Brachos of Shemona Esrei as he does each day and after completing the Bracha of Ha'Mivarech Es Amo Ba'Shalom he says: Elokeinu V'Elokei Avoeinu Tavo . . . Aval Chatanu. The prayer leader repeats that expression of contrition after he completes the repetition of the 18 Brachos in order to assist those who do not know the wording of Viduy to fulfill their obligation. Then the congregation recites Aveinu Malkeinun Ain Lanu Melech Elah Ata etc. Then Kaddish with Tiskabel and they omit Tachanun.

Apparently by the end of the Geonic period, the majority did not follow the opinion of רב עמרם גאון. Notice how the later גאונים devised a solution to the problem that concerned רב עמרם גאון:

תשובות הגאונים - גאון מורה ומערב סימן קמח-מר' שרירא. ואשר שאלתם מהו שיאמר שליח צבור במנחה בערב יוה"כ אחר התפלה וידוי כדי להוציא את מי שאינו בקי שיש

4. In the eras before the invention of the printing press, this was a major concern particularly as to prayers that were recited only one day a year.

הרבה מן הקהל שאינן יודעין, והם חייבים, במה יצאו ידי חובתן? ואם אומר שליח צבור וידוי היכן אומר? שיש מן הגאונים הראשונים מי שיאמר אומרו בסלח לנו; יודיענו אדוננו גאון. תשובה. ודאי כך אמרו חכמים על וידוי שביום הכפורים היכן אמרו אחר תפלתו ושליח צבור אומרה באמצע ויפה אמרו הגאונים הראשונים על שאלתכם לאומרה בברכת סלח לנו שהיא דומה לה יתר מכל הברכות אלא שצריך לעשות לה היכר כדי לפרסם שהוא וידוי של יום הכפורים כדי שלא יתערבו הדברים בכלל התפלה ולא נאמר שליח צבור אומרה באמצע אלא בשחרית במנחה ובנעילה בלבד אבל תפלת מנחה של ערב יום הכפורים שאמרו יתודה קודם שיאכל וישתה לא אמרו אחר תפלתו ולא שמענו בבבל שהזכיר ש"צ וידוי בתפלה בערב יום הכפורים. ולדבריכם שאתם אומרים כי צריכים אתם לכך יש להזכיר בקהל ולומר בלשון שכל הקהל מכירין אותו כי כל אחד ואחד חייב להתודות לפני יוצרו קודם שיאכל סעודה המפסיק בה. ויפרשו להם תורף הוידוי כדי שיעמוד כל אחד ויתודה בכיוון הדעת בלשון שהוא מכיר אותו שאם התפלה עצמה מן הנאמרים בכל לשון דרחמי היא וכל היכא דבעי אמר כל שכן וידוי שודאי צריך כיוון.

Translation: Rav Shereira Gaon. In answer to your question: should the prayer leader during Tefilas Mincha that is recited just before Yom Kippur repeat Viduy in order to assist those who do not know the wording of Viduy to fulfill their obligation because so many of those who are present in synagogue do not know the wording and they are obligated to express their contrition; how else should they fulfill their obligation? And if the prayer leader does repeat Viduy, at what point during his repetition of Shemona Esrei should he do so? That is an issue because some Gaonim held that those who want to repeat Viduy at Tefila Mincha before Yom Kippur should do so in the Bracha of Selach Lanu; let us know, our Master, Gaon? Answer: It is clear that our Sages held that Viduy on Yom Kippur is repeated by the prayer leader in the middle Bracha of Shemona Esrei. That is why some Gaonim held that in repeating Shemona Esrei during Mincha on Erev Yom Kippur, the prayer leader should repeat Viduy during the Bracha of Selach Lanu since that is the appropriate Bracha among the middle Brachos of Shemona Esrei in which to mention the theme of contrition. However that practice overlooks the requirement to undertake some act that demonstrates that what is being said is related to Yom Kippur. Furthermore, one should not interfere with the messages of the middle Brachos of Shemona Esrei. Lastly, the rule enunciated in the Gemara that the prayer leader repeats Viduy in the middle Bracha of Shemona Esrei was meant to apply only to the Tefilos of Yom Kippur itself; only to Shacharis, Mincha and Neilah but concerning Tefilas Mincha of Yom Kippur eve which was instituted so that a person expresses his contrition before his last meal prior to Yom Kippur, it was not the practice in Babylonia for the prayer leader to repeat Viduy after completing Shemona Esrei. Nevertheless, you did express a valid concern that perhaps the prayer leader should repeat Viduy because so many people present do not know the wording for Viduy. I would suggest instead that prior to reciting Tefila Mincha on Yom Kippur eve, an announcement be made to those present that they should compose an expression of contrition for themselves using their own wording since each person is required to express contrition to G-d prior to eating his last meal before Yom Kippur. You can further provide those present a format to follow in composing their expression of contrition so that each one can express himself with the correct intent with wording that he understands. That is appropriate because this is a type of prayer that can be said in any language and with any words particularly since it is very important that each person say it with the proper intention.

להבין את התפלה

The מחזור ויטרי may be providing an alternate solution to the problem:

מחזור ויטרי סימן שמג'—והשליח ציבור מתוך שאינו יכול לאומרו באמצע תפילה אינו מתוודה. אלא לאחר שמונה עשרה או' אבינו מלכינו. שלא תיקנו וידוי לשליח ציבור אלא באמצע תפילה: וידוי זה אינו חובה להוציא את שאינו בקי שלא אמרוהו אלא מפני שלא תטרף דעתו עליו. ומשום הששא דשמא לא חשו לשאינו בקי. דיי לו במצותו של וידוי שהוא עם השיכה ערבית: ובסדר רב עמרם מצאתי שליח ציבור יאמר הוידוי בפני הקהל כדי להוציא את הרבים ידי חובתם: ויאמר אבינו מלכינו: קדיש שלם: ואין נופלין על פניהם: והולכין לבתיהם.

Translation: Since the prayer leader cannot repeat Viduy in the middle of Shemona Esrei as part of Tefilas Mincha on Yom Kippur eve, he does not repeat the Viduy. Instead after repeating Shemona Esrei, all present say Aveinu Malkeinu. We follow that practice because the prayer leader cannot rightfully repeat Viduy during any section of Shemona Esrei other than as part of the middle Bracha of Shemona Esrei. In addition, the recital of Viduy during Tefilas Mincha on Yom Kippur eve is not a strict obligation. It is done only as a precaution in case the person becomes upset during the meal eaten just before the commencement of Yom Kippur. Concerning those who do not know the wording of Viduy, they can rely on the Viduy that will be repeated by the prayer leader during Tefilas Arvis. In Seder Rav Amrom Gaon, Rav Amrom held that the prayer leader does repeat Viduy at the end of Shemona Esrei in order to assist those who do not know the wording to fulfill their obligation. They then say Aveinu Malkeinu, Kaddish with Tiskabel. They do not recite Tachanun and they then return home.

The recital of אבינו מלכינו after תפלת מנחה on ערב יום כיפור may have served as a form of וידוי for those who could not recite the paragraphs of אשמנו and ועל הטא by heart.

Sephardim continue to recite אבינו מלכינו after completing the repetition of שמונה עשרה as part of תפלת מנחה on ערב יום כיפור. It appears that the practice to do so among Ashkenazim was discontinued by Rabbi Meir ben Baruch of Rothenburg, the מהר"ם:

ספר מנהגים דבי מהר"ם סדר יום שני דר"ה—ואומ' בעשרה ימי תשובה ביוצר ובמנח' קודם שנופלין לתחינ' אומר אבינו מלכינו ואין אומ' אות' במנח' בערב י"ב לפי שאומ' אותו בלילה אחר תפילה ואפי' כשחל י"ב בשבת מכה לא פלוג.

Translation: Aveinu Malkeinu is recited at the end of Shemona Esrei and before Tachanun as part of Tefilas Shacharis and Mincha during the Ten Days Of Repentance but it is not said as part of Tefilas Mincha on Yom Kippur eve since it will be said at the end of Tefilas Arvis on Yom Kippur itself. We follow that practice even when Yom Kippur falls on Shabbos and Aveinu Malkeinu will not be said as part of Tefilas Arvis since we do not want to set up practices that change depending on whether Yom Kippur falls on a Shabbos.

5. Rabbi Meir ben Baruch of Rothenburg was born ca. 1215 in Worms, Germany, and died in captivity in the Ansheim prison in Germany in 1293. Rabbi Meir was a leading German Tosafist, and he was considered the outstanding Ashkenazic halachic authority of his generation. (Bar-Ilan Digital Library)

We can summarize the different practices that were once followed as to the שליח ציבור repeating וידוי as part of הש"ץ חזרת during the תפלת מנחה that is recited on ערב יום כיפור as follows:

1. The שליח ציבור repeats וידוי after he completes his repetition of שמונה עשרה;
2. The שליח ציבור repeats וידוי as part of the ברכה of סלה לנו;
3. The שליח ציבור does not repeat וידוי at any point during his repetition of שמונה עשרה;
4. The congregation is given a sample of the form of וידוי that they should express and they then compose their own wording for וידוי;
5. The congregation recites אבינו מלכינו after הש"ץ חזרת for the benefit of those who do not know the words to say as part of וידוי.

Perhaps the most unexpected practice was the one in which וידוי was repeated by the שליח ציבור as part of the ברכה of סלה לנו. It was the appropriate ברכה in which to add וידוי because the original practice for reciting סליחות and וידוי on fast days was to do so as part of the ברכה of סלה לנו. The אבודרהם provides the form in which וידוי was repeated by the שליח ציבור as part of the ברכה of סלה לנו:

ספר אבודרהם סדר תפלת יום הכפורים—ואחר כך אומר אבינו מלכנו וגומר ואומר קדיש תתקבל. ונהגו בספרד שחזור הש"ץ התפלה, וכשיגיע לברכת סלה לנו אומר: סלה לנו אבינו כי הטאנו, מחול לנו מלכנו על ידי רחמיך הרבים, ואומר: א—להינו וא—להי אבותינו תבא לפניך תפלתינו. ואומר הוידוי ואחר כך אומר מה נאמר לפניך יושב מרום. על הטא. על הטאים סקילה ושריפה עד מוחל וסולה וחותרם כי א—ל טוב וסלה אתה בא"י חנון המרבה לסלות. ואומר ראה נא בענינו וגומר התפלה ואומר קדיש תתקבל.

Translation: Thereafter he says Aveinu Malkeinu until its end and recites Kaddish Tiskabel. In Spain the custom they followed was that during the repetition of Shemona Esrei at Tefilas Mincha on Yom Kippur eve, when the prayer leader repeated Shemona Esrei, he would add to the Bracha after the words: Michol Lanu Malkeinu, the following: Al Yidei Rachamecha Ha'Rabim . . . and he says Elokeinu V'Elokei Avoseinu . . . Al Chet. Al Cha'Ta'Im . . . and concludes with: Ki Kail Tov V'Salach Ata. Baruch Ata Hashem Chanun Ha'Marbeh L'Is'Loach. He continues with: R'Ai Nah until the end of Shemona Esrei and closes with Kaddish Tiskabel.

This practice described by the גאונים and the אבודרהם begs the question: why did חז"ל provide that the שליח ציבור repeats וידוי as part of the middle ברכה of שמונה עשרה on ערב יום כיפור rather than have the שליח ציבור repeat וידוי at the end of שמונה עשרה as the individuals do? We previously asked the opposite question: why do individuals not recite וידוי as part of the middle ברכה of שמונה עשרה. In answer to that question we

להבין את התפלה

suggested⁶ that **וידוי** on **יום כיפור** is part of the **קדושת היום**, the sanctity of the day. As a result, **וידוי** must be included within the **ברכה** in which we declare the sanctity of the day. We then noted the answer given by Rabbi Joseph Soloveitchik, z"l, as reported by Rabbi Isaiah Wohlgemuth, z"l, in his book: A Guide To Jewish Prayer, that individuals do not recite **וידוי** in the middle **ברכה** of **עשרה** on **יום כיפור** because they may become so upset that they will be unable to complete **עשרה**. Perhaps our discussion here leads to a different perspective on this issue. Maybe, **וידוי** should be recited by both individuals and the **שליח ציבור** after the completion of **עשרה**. The theme of **יום כיפור** is forgiveness. That theme is well expressed in the middle **ברכה** of **עשרה** on **יום כיפור** without including **וידוי**. So why does the **שליח ציבור** repeat **וידוי** as part of the middle **ברכה** of **עשרה** on **יום כיפור** and not at the conclusion of **עשרה**? He does so in order to assist those who do not know the wording of **וידוי** to fulfill their obligation. How is that accomplished? How is **שומע כעונה** performed? Those who want to fulfill their obligation through the acts of another need to answer **אמן** to a **ברכה**. It is not our practice to recite a **ברכה** at the conclusion of the **וידוי** that is recited after **עשרה** on **יום כיפור**. That is why **חז"ל** had the **שליח ציבור** repeat **וידוי** in the middle **ברכה** of **עשרה** on **יום כיפור**. Those present who do not know the wording of **וידוי** can then fulfill their obligation of reciting **וידוי** by answering **אמן** to the **ברכה** that concludes the middle **ברכה** of **עשרה** on **יום כיפור**. That also explains why some did add the **ברכה** of **האל הסלחן** to the end of **וידוי**. If they followed the practice of **רב עמרם גאון** to have the **שליח ציבור** repeat **וידוי** at the end of **עשרה** to assist those who did not know the wording of **וידוי**, they needed the **שליח ציבור** to conclude with a **ברכה** so that those present could answer **אמן** to a **ברכה** in order to fulfill their obligation thereby. That also explains the practice of some to include **וידוי** as part of the **ברכה** of **לנו** during the repetition of **עשרה** during **תפלת מנחה** on **יום כיפור**. Through that practice, those present fulfilled their obligation to recite **וידוי** by answering **אמן** to the **ברכה** of **המרבה לסלוח**.

6. See Newsletter 10-9 for more information.

7. See Newsletter 10-11 for more information.